

<https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-17>
УДК 81'25:316.77

К.А. Кошарний

Аспірант, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

e-mail:k.kosharnyi@yahoo.com; ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1010-2891>

«НОВА ЕТИКА» ПЕРЕКЛАДУ: СТИЛІСТИЧНІ МАРКЕРИ ТОЛЕРАНТНОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНОСТІ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ У 2020-х РОКАХ

Стаття присвячена «новій» перекладацькій етиці та стилістичним маркерам толерантності та інклюзивності, що на початку 2020-х років стали визначальними для англо-українських перекладів текстів суспільно-політичного спрямування. Мета статті – виявити та системно проаналізувати стилістичні маркери толерантності та інклюзивності у перекладі суспільно-політичних текстів 2020-х років з англійської на українську і визначити перекладацькі стратегії, засобами яких досягається етична коректність та адекватне відтворення сучасного дискурсу. Матеріалом для аналізу виступають сучасні англійські дослідження у галузі перекладознавства та оригінальні тексти, датовані першою половиною XXI століття. З'ясовано, що мовна інклюзія сьогодні стала дієвим способом мовними засобами відновити соціальну справедливість та забезпечити повагу до кожної людської відмінності через її коректну номінацію й прихильне ставлення, особливо в суспільно-політичному дискурсі, який ми розглядаємо. Визначено, що для українських перекладачів подібні тексти є викликом, адже у нас ще й досі не розроблені дієві стратегії та механізми, які би регламентували способи адекватної адаптації «чутливої» лексики до мовленнєвих норм та вибір коректних найменувань тих чи інших суспільних явищ. Фахівець мусить самостійно вирішувати, як добитися точної передачі змісту оригіналу, при цьому не порушивши норм сучасної української літературної мови та етичних стандартів країни, суспільно-політичний текст якої перекладається. Описано особливості лексичних, синтаксичних, культурних і стилістичних маркерів толерантності та інклюзивності, за допомогою яких здійснюється адекватне й етичне відтворення тексту-оригіналу. Аналіз теоретичних і практичних матеріалів з окресленого питання дозволив визначити спрямованість маркерів, включно з правилами вибирати необхідні фемінітиви, використовувати person-first language, дотримуватися нейтральної позиції під час перекладу суспільно-політичних термінів, а ще контролювати вибір оцінних або стигматизованих форм. Визначено, що лексичні, синтаксичні, стилістичні та культурні маркери толерантності та інклюзивності допомагають перекладачам адекватно відтворювати оригінальні тексти, зберігати їх зміст і прагматизм, уникати дискримінації та стигматизації окремих соціальних груп. Зроблено висновок, що під час війни в Україні переклад балансує між глобальними DEI-стандартами та національними, патріотично і ціннісно обґрунтованими особливостями мовлення. Враховуючи міжнародний досвід, українська перекладацька спільнота формує власні стратегії етичного перекладу й практики мовної інклюзії, які відповідають специфіці національного контексту.

Ключові слова: інклюзивність, недискримінаційна лексика, «нова» етика перекладу, суспільно-політичний дискурс, толерантність.

Як цитувати: Кошарний, К. (2026). «Нова етика» перекладу: стилістичні маркери толерантності та інклюзивності в англо-українському перекладі суспільно-політичних текстів у 2020-х роках. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 103, 145–152.

<https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-17>

In cites: Kosharnyi, K. (2026). "New Ethics" of translation: stylistic markers of tolerance and inclusivity in English-Ukrainian translations of socio-political texts in the 2020s. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*, 103, 145–152. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-17> (in Ukrainian)

1. ВСТУП

На початку XXI століття гострою стала потреба побудови такого суспільного середовища, у якому гасло «почути кожного» перестало б бути просто пропагандистським, а репрезентувало б можливість будь-якої людини, незалежно від рівня її освіченості, статусу, походження, фізичних можливостей та голосу (мови), на рівні з усіма здобувати знання, комунікувати і просто жити у світі, де відмінності не стають нездоланими бар'єрами. Справа в тому, що стереотипне мислення із покоління у покоління продукувало думку, що деякі соціальні об'єднання, групи та організації не заслуговують того, щоб бути «видимими» у суспільстві, яке з пересторогою, осудом і навіть ненавистю ставиться до всього, що виходить за межі суб'єктивної «нормальності». Йдеться про те, що фізичні вади (проблеми зі здоров'ям, що призвели до інвалідності), гендерні ідентичності, що не ідентифікуються з маскуліністю та фемінністю, спільноти, об'єднані за національними, етнічними, віковими ознаками, платоспроможністю, релігійними переконаннями тощо, завжди автоматично переносилися у розряд маргіналізованих, а їх мовне представлення на загал відбувалося у негативному світлі. Як показує світова практика, сприяти більшій соціальній рівності та видимості різних груп допомагає мовна інклюзія та виражена мовними засобами толерантність, що проникаючи в наші українські реалії через переклад, учить поважати кожну людську відмінність і дає їй шанс брати активну участь у житті суспільства.

Сучасний англомовний суспільно-політичний дискурс давно вже продукує оновлені гуманістичні цінності та позитивно / нейтрально відображає суспільне розмежування. До України «нову етику» спілкування приніс переклад, адже відтворюючи іншомовний текст з інклюзивними елементами, перекладач конструює публічний дискурс нового формату, відображаючи в ньому повагу до відмінностей та мовного етикету, порушення якого веде за собою соціальну відповідальність. Зауважмо, що для українських фахівців подібні англомовні суспільно-політичні тексти є викликом, адже у нас ще й досі не розроблені дієві стратегії та механізми, які би регламентували способи адекватної адаптації «чутливої» лексики до мовленнєвих норм та вибір коректних найменувань тих чи інших суспільних явищ. Із цими проблемами перекладач залишається практично наодинці і мусить самостійно вирішувати, як добитися точної передачі змісту оригіналу, при цьому не порушивши норм сучасної української літературної мови та етичних стандартів країни, суспільно-політичний текст якої перекладається. Скажімо, деякі гендерно нейтральні вирази / *gender-neutral expressions*, фрази, що ставлять на перше місце людей чи ідентичності / *identity-first / people-first language*, специфічні етноніми та інклюзивні форми звертань, які є нормативними для

англійської мови, в українській можуть виконувати інші функції або потребувати ретельнішої адаптації до вітчизняних граматичних і стилістичних особливостей та суспільних очікувань. У таких умовах важливо сформувати необхідну термінологію, проаналізувати стилістичні маркери інклюзивності та визначити перекладацькі стратегії, які допоможуть коректно відтворювати англомовні суспільно-політичні тексти українською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що в науковому дискурсі етика перекладу займає вагоме місце, адже, як справедливо зауважує А. Ахмадова, фахівці з перекладу часто опиняються перед дилемами, пов'язаними з відданістю точності, культурною чутливістю та професійною чесністю, особливо під час адаптації текстів для культурно відмінної аудиторії. Ці виклики, на думку дослідниці, посилюються також і зовнішніми факторами: умовами праці, справедливою компенсацією та використанням технологій машинного перекладу, що вимагає високого рівня етичної свідомості [12].

Загалом, етику перекладу можна розглядати як сукупність професійних правил, принципів і норм, яких повинен дотримуватися у своїй роботі перекладач, відчуваючи відповідальність перед автором оригінального тексту, аудиторією, що його сприйматиме і суспільством, культурному надбанню якого він належить [7].

Питання етики спілкування, інклюзія мови та толерантність висловлювань привертають увагу громадськості, висвітлюються на шпальтах вітчизняних ЗМІ [1], і також знаходяться у фокусі уваги провідних вітчизняних лінгвістів і перекладачів. Значний внесок у становленні «етичного перекладу», інклюзивності та толерантності зробили вітчизняні та зарубіжні дослідники (М. Васків [2], В. Лашкул [8], Р. Поворознюк [17], Ю. Сухомлин [10], В. Тимофєєв [8], В. Трачук [11]), чії думки сходяться на тому, що перекладач може виступати суб'єктом соціального впливу і «медіатором» культурної ідентичності. Подібне розуміння ролі перекладача корелюється із підходами, представленими Л. Венуті [21], який підкреслює етичну відповідальність перекладача та необхідність свідомого вибору перекладацьких стратегій, а також із положеннями критичного дискурс-аналізу британського науковця Н. Фейрклафа [15], де мова інтерпретується як інструмент конструювання соціальної реальності.

Окремо варто відзначити таких авторів як І. Дерік [3], А. Зінченко [5], В. Зінченко [4], О. Грищенко [4], М. Руденко [5], О. Михайлова та Т. Спільник [9], у працях яких, хоч і не численно, актуалізуються питання мовної інклюзії, комунікативної толерантності, мовних фемінітивів, маркерів расової, етнічної та національної приналежності тощо. Процес їх вивчення триває і потребує ще не одного узагальнення та осмислення. Крім того, у висвітленні цього питання важливо враховувати явище політкорек-

тності. Так, В. Кукушкін та У. Шостак [6] розглядають питання мовної політкоректності в сучасній англійській мові через вплив соціокультурних змін на словниковий запас. Відтак, порівняння англійських та українських норм етичного дискурсу та виявлення типових труднощів при їх перекладі є затребуваним сьогодні. Саме тому, обрану нами тему вважаємо своєчасною і необхідною, щоб внести свою лепту у розробку теоретичних і практичних рекомендацій для дотримання « нової етики » перекладу.

Мета статті – виявити та системно проаналізувати стилістичні маркери толерантності та інклюзивності у перекладі суспільно-політичних текстів 2020-х років з англійської на українську і визначити перекладацькі стратегії, засобами яких досягається етична коректність та адекватне відтворення сучасного дискурсу.

Вирішення цілої низки завдань допоможе нам вповні реалізувати поставлену мету. Найперше ми окреслимо теоретичні засади « нової етики » перекладу, зокрема її зв'язок із глобальними тенденціями мовної інклюзивності та недискримінаційності; виділимо стилістичні маркери, від яких залежить коректність мовлення та труднощі, з якими пов'язаний їх переклад; опишемо ефективні способи, що в жанрово-стилістичному та соціальному контексті гарантують дотримання « нової » перекладацької етики; сформуємо дієві рекомендації для перекладачів, редакторів та ораторів, як працювати / спілкуватися толерантно, уникаючи дискримінації. Для досягнення мети і виконання поставлених завдань застосовано загальнонаукові та спеціальні (лінгвістичні й перекладознавчі) методи й принципи.

Об'єктом дослідження є англо-український переклад суспільно-політичних текстів у 2020-х роках, а предметом – стилістичні маркери толерантності та інклюзивності в англо-українському перекладі суспільно-політичних текстів у 2020-х роках у розрізі « нової етики » перекладу. Матеріалом для аналізу виступають сучасні англомовні дослідження у галузі перекладознавства та оригінальні тексти, датовані першою половиною XXI століття.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

У 2020-х роках статус і « призначення » перекладу змінилися настільки, що він став позиціонуватися як етично та ідеологічно навантажена практика, яка гостро реагує на швидкі зміни соціально-політичних та медійних ландшафтів. Зокрема, англо-український переклад є таким прикладом. Зважаючи на виклики сьогодення – необхідність висвітлення жорстокої війни у нашій країні – переклад виконує функцію номінації та змушує фахівців уже уважно підбирати стилістичні рішення, щоб якісно і правдиво репрезентувати її світовій громадськості. Ускладнюється цей процес ще й тим, що класична етика перекладу, орієнтація якої ґрунтувалася на « вірності » та « еквівалентності » перекладу, у площині сучасних медіадискурсів не справляється із

покладеними на неї завданнями, адже мова тут виступає інструментом соціальної дії. У такому контексті варто пригадати ідею Л. Венуті про « невидимість перекладача », яка для нього була дискурсивним ефектом, що приховує численні умови, за яких здійснюється переклад [21]. Наприклад, неправильно обране трактування таких понять як « war », « conflict » чи « invasion » неодмінно матиме безпосередні політичні наслідки.

В умовах суспільно-політичних викликів сьогодення, « нова етика » перекладу переосмислює стратегії « одомашнення » та « очуження » відтвореного тексту. Під « очуженням » Л. Венуті розумів реєстрацію лінгвістичних і культурних відмінностей іноземних текстів [21], етичний статус якої дозволяв зберігати їх інклюзивні та недискримінаційні маркери. На противагу йому, так зване « одомашнення » матеріалу, що перекладається, може призводити до стирання цієї специфіки.

Г. Співак дотримується думки, що перед перекладачем стоїть завдання « піддатися тексту », коли це необхідно [19]. У світлі постколоніального виміру « нової етики » перекладу це означає етичну відкритість до « іншого » – уважне відтворення маргіналізованих голосів, котрі в жодному разі не спрощуються і не асимілюються. У випадку з перекладом воєнних текстів така позиція вкрай актуальна і необхідна, вона дозволяє репрезентувати досвід травм, втрат і вимушених переміщень. На переконання М. Тимочко, переклад постійно « втручається » в чужу культуру, а тому просто не може бути ідеологічно нейтральним [20]. Відтак, переклад англомовних медіатекстів про війну в Україні потребує критичного осмислення асиметрій між глобальними та локальними дискурсами, зокрема щодо інституціоналізації інклюзивної мови.

У сучасній лінгвістиці маркерами толерантності та інклюзивності виступають:

- **гендерно нейтральні форми** (*police officers / поліцейські, співробітники та співробітниця поліції, students must submit their forms – студенти й студентки мають подати свої заяви, chair / головуюча особа / голова зборів*);
- **фемінітиви** (*the minister said / заявила міністерка (якщо йдеться про жінку)*);
- **person-first language / people-first підхід** (*disabled people / люди з інвалідністю, homeless / люди, які опинилися без житла, drug addicts / люди з залежністю, а не стигматизуючі форми: інвалід, бомж, наркоман, алкоголік*);
- **нейтральні та описові назви** (*low-income communities / громади з низьким рівнем доходу, marginalized groups / вразливі / недостатньо представлені групи, survivors of violence / люди, які пережили насильство, а не жертви насильства*);
- **самоназви та ендоніми** (*Ukrainian Roma communities / ромські громади України, native*

communities / корінні спільноти, Muslim families / мусульманські родини, а не цигани, іногородці, мусульмани, victims of shelling / постраждали від обстрілу, refugees / люди, які були змушені залишити свої домівки / біженці, soldiers / військовослужбовці, захисники та захисниці, war invalids / ветерани з інвалідністю, old people in shelters / літні люди в укриттях, families affected by the conflict / родини, яких торкнувся конфлікт).

Зауважимо, що інклюзивність мовлення не слід уважати універсальним інструментом, за допомогою якого перекладачеві вдасться «відновити справедливість». Адже надмірна стандартизація інклюзивних форм може призвести до ускладнення тексту настільки, що він утратить лаконічність та бажаний комунікативний ефект. В той же час, уникнення потенційно чутливих номінацій розвиває суть окремих значень, а також знижує термінологічну точність. Найоптимальніший варіант для фахівця з перекладу – зберігати баланс між етичними вимогами інклюзивності та потребою збереження змістової чіткості та прагматичної адекватності, дотримуючись трьох ключових аспектів:

- визнанням соціального статусу мови;
- інклюзивністю;
- адаптацією перекладу до нових ціннісних орієнтирів.

Лише так відтворення оригінального тексту перестане бути просто технічним процесом, а формуватиме відкриту, недискримінаційну та толерантну комунікацію. Щоб відповідати заявленим вимогам, англійський суспільно-політичний дискурс змушений був виробити комплекс норм, які дозволяють регулювати коректність і правильну номінацію його висловлювань. Наприклад, переклад актуальних у наш час понять *war, invasion, aggression, terrorist, militant, separatist / війна, вторгнення, агресія, терорист, бойовик, сепаратист* має бути точним, без жодного натяку на маніпулятивність та відповідати українським і міжнародним стандартам. Наприклад, у одному із матеріалів провідного британського агентства новин «Рейтер» від 12 січня 2026 року, йдеться мова про те, що “... *Conflict-related violence in Ukraine killed 2,514 civilians ... in 2025*” («У 2025 році внаслідок насильства, пов'язаного з конфліктом в Україні, загинуло / було вбито 2514 мирних жителів...»), або “... *Millions of people have fled their homes in Ukraine, with many families with children seeking safety in neighbouring countries, while others are sheltering in basements as fighting continues*” («...Мільйони людей покинули свої домівки в Україні, багато родин із дітьми шукають безпеки в сусідніх країнах, тоді як інші ховаються в підвалах, оскільки бойові дії тривають») [18]. Автори тексту використали кілька інклюзивних мовних маркерів: застосували принцип евфемізації (замість іменника “war” використано “conflict”), але при цьому чітко визначили глибину трагедії в Україні, спричиненою

війною, через дієслово «killed» узагальнили номінацію “people”, наділивши її функцією гуманізації; конкретизували “families with children”, щоб акцентувати на вразливих соціальних групах; використали конструкцію “sheltering in basements”, підсиливши емпатійний ефект тощо.

Через глобальний вплив цифрової комунікації та нових медіа, тексти, що перекладаються, надходять зі стрічок новин, офіційних сторінок у соціальних мережах, аналітичних платформ і заяв лідерів міжнародних організацій. Мова таких текстів динамічна (переважає використання коротких речень, а всі дії відображаються в активному стані), фрагментарна (часто подається у формі лозунгів, твітер-риторики і так званої кліповості) та маніфестаційна (коли емоції та аксіологічні маркери є чіткими: *stand with, support, condemn / підтримувати, засуджувати*). Українські перекладачі, щоб не виходити за межі європейської та міжнародної термінологічної стандартизації, використовують актуальні глосарії ЄС та ООН, з їх допомогою передаючи визначення на кшталт *rule of law, accountability, peacebuilding, resilience, sanctions policy / верховенство права, підзвітність, миробудування, стійкість, політика санкцій*. Також зростає потреба верифікувати факти, слідкувати за точним перекладом прецизійних хронологічних елементів, найменувань органів влади, законів і документів.

Нормативною для суспільно-політичних текстів 2020-х років є заміна традиційних лексичних форм з чітко маркованими чоловічими компонентами на гендерно нейтральні:

- *policeman – police officer;*
- *chairman – chairperson / chair;*
- *fireman – firefighter;*
- *man-made – synthetic / artificial;*
- *mankind – humankind*

Зростає вага інклюзивного займенника *they* на позначення небінарної особистості або людини, гендерна ідентичність якої невизначена:

- *If a student wishes to apply, they must submit the form by Monday / Якщо студент/ка бажає подати заявку, він/вона повинен подати форму до понеділка.*
- *Each employee should update their profile / Кожен співробітник повинен оновити свій профіль.*

Продуктивною також є **person-first language**, за допомогою якої підкреслюється людська гідність, а особистість не зводиться лише до однієї характеристики.

- *disabled person – person with a disability / інвалід – людина з інвалідністю;*
- *the homeless – people experiencing homelessness, unhoused people / бездомний – людина, яка не має постійного місця проживання, людина, яка не має житла;*
- *drug addict – person with substance use disorder / наркоман – людина з розладом, пов'язаним із вживанням психоактивних речовин.*

Не можна будувати вирази, у яких проявляється упереджене ставлення або негативна оцінка:

- *victim of violence – survivor of violence / жертва насильства – людина, яка пережила насильство;*
- *elderly people – older adults, senior people / люди літнього віку – літні люди, люди старшого віку;*
- *third-world countries – developing countries, low-income countries / країни третього світу – країни, що розвиваються, країни з низьким рівнем доходу;*
- *riot – protest, unrest / заворушення – протест.*

У цій частині суспільно-політичний переклад суголосний із медичним, де мова йде про зосередженість на етичності, орієнтованій на людину [17].

У текстах суспільно-політичного дискурсу інформування потрібно подавати точно, не спотворюючи її, та поважати самовизначення окремих людей. Так, традиційні іменники *transgenders* і *transsexuals* / *трансгендери* і *транссексуали* слід замінити на формулювання *transgender people, nonbinary people / трансгендерні люди, небінарні люди*. Те саме стосується етнічних і культурних самоназв (*Indigenous Australians, Native Americans / корінні австралійці, корінні американці*) і релігійної приналежності.

Офіційна англомова комунікація від текстів перекладу вимагає:

- Avoid unnecessary references to gender, appearance, disability, or age / Обмежуйте згадки про стать, зовнішність, інвалідність або вік;
- Use neutral, descriptive wording / Використовуйте нейтральні, описові формулювання;
- Minimize passive constructions in sensitive contexts / Мінімізуйте пасивні конструкції в делікатних контекстах. Наприклад, фразу *People were displaced* / *Люди були вимушені покинути свої домівки* варто замінити на іншу – *The military actions displaced thousands of people* / *Військові дії призвели до переміщення тисяч людей.*

Мовний простір України після 2020-х років активно змінюється, але, на відміну від англомовного, для якого коректна лексика давно вже стала установленою, все ще знаходиться на шляху переосмислення традиційних норм. Через це у ньому поєднуються консервативні структури та нові гуманістично орієнтовані підходи, які іменують соціальні явища і групи. Англомовні ЗМІ часто вживають поняття “victims”, позначаючи так людей, що зазнали насильства або були вбиті внаслідок бойових дій. Наприклад, у матеріалах Агентства ООН у справах біженців зустрічаємо фрази типу: “... a 31% rise in the number of victims from 2024» або «...Four of the were family members killed ...” [15]. У таких конструкціях *victims* отримує гуманістичне забарвлення і фокусується на наслідках війни для людей. Однак в українському суспільно-політичному дискурсі існують варіації цього терміну – «жертви» (емоційно насичене поняття) і «постраждали». Саме другий варіант найчастіше вживається в контексті гуманітарної допомоги чи юридичних документів. Він є свідченням

перехідності та гібридності нашого мовного простору, особливо коли це стосується представлення людей, уражених війною.

Типовими перекладацькими труднощами під час відтворення англомовних етичних маркерів є:

- **відсутність аналогів гендерно нейтральних займенників** (наприклад, *singular they* можливо перекласти лише обхідними формами: *They must submit their application / Студент(ка) має подати свою заяву / Кожен із студентів має подати свою заяву*), **прямих еквівалентів для окремих термінів** (*Survivor of violence / людина, яка пережила насильство, Undocumented immigrant / особа без документів / людина, яка шукає притулку*), **евфемізмів і стилістично чутливих найменувань** (*people experiencing homelessness, substance use disorder*);
  - **утворення фемінітивних форм для позначення професій і посад** (в українській мові відповідних фемінітивів не існує або вони звучать неприродно: *послиня, міністерка, канцелярка*);
  - **використання подвійних форм для означення колективних понять** (в англійській мові слова *students, participants, citizens / студенти, учасники, громадяни* означають нейтральні поняття, а в українській, залежно від контексту, можуть використовуватися парні форми: *студенти та студентки, учасники та учасниці*);
  - **існування межі між person-first і identity-first language**, яка передбачає врахування мовних традицій і прийнятних форм (*людина з інвалідністю vs інвалід*), через неправильний вибір яких може виникнути стигматизація;
  - **вимушена адаптація узагальнених англомовних конструкцій** (*Everyone must submit their form / Кожен і кожна мають подати свої заяви українською* неможливо перекласти нейтрально, не ускладнюючи структуру речення);
  - **різне сприйняття етнічних і соціальних категорій** (*minority groups* означає *меншини*, але український контекст вимагає більшої конкретики: *етнічні спільноти, вразливі групи або термін indigenous peoples / корінні народи* мусить уточнювати локальний контекст (*кримські татари*), **військових термінів і постконфліктних травм** (*victims, survivors* треба диференціювати на *постраждали, постраждала особа, поранені*);
  - **неможливість досягти нейтральності, відмовитися від оцінки** (поняття *protesters, armed group* в англійській є нейтральними, в українській – потенційно оцінними: *протестувальники / радикали, збройна група / терористи*) **та дотримуватися єдиного стилю** (через додаткові пояснення інклюзивних маркерів ускладнюється логіка і стилістична єдність тексту).
- Для побудови етичної комунікації доцільно дотримуватися наступних рекомендацій:
- **використовувати фемінітиви**, що позначають конкретні професії, посади і суспільні ролі (*лі-*

карка, доцентка, волонтерка), **парні форми** (студент і студентка, пан та пані) і **нейтральні конструкції** (особи, які беруть участь);

- **застосовувати person-first language**, на перше місце висуваючи людину (людина з інвалідністю, особа з залежністю, люди, які опинилися без житла) й уникаючи її можливої редукції до певного стану або категорії (інвалід, наркоман, бомж);

- **самоназивати етнічні, культурні та релігійні групи**, забезпечивши їм нейтральне звучання (корінні народи, ромські громади, мусульманські родини) замість дискримінаційного меншини, цигани, іногородці;

- **перекладати тексти соціально-політичного дискурсу точно і нейтрально** (protesters / протестувальники, armed group / збройне угрупування – без додаткових оцінних конотацій, victims / постраждалі, wounded / поранені, veterans with disabilities / ветерани з інвалідністю – делікатно);

- **проводити редакторські перевірки, акцентуючи на етичності**, через контроль за відтворенням українською інклюзивних маркерів англійської мови;

- **звертати увагу на чутливість контексту та очікування аудиторії**, обираючи інклюзивні форми з урахуванням потреб цільової аудиторії, а також додаючи пояснення або уточнення до перекладу певних слів, форм чи визначень, щоб зберегти їх смислову точність та етичність.

3. ВИСНОВКИ

Отже, сучасне відтворення динамічного, глобалізованого і політизованого суспільно-політичного дискурсу потребує інтеграції «нової етики» перекладу, для якої першочерговими є етична відповідальність, мовна інклюзія і культурна чутливість. Лексичні, синтаксичні, стилістичні та культурні маркери толерантності та інклюзивності допомагають перекладачам адекватно відтворювати оригінальні тексти, зберігати їх зміст і прагматизм, уникаючи дискримінації та стигматизації окремих соціальних груп. Під час війни в Україні переклад став соціо-культурним медіатором, що балансує між глобальними DEI-стандартами та національними, патріотично і ціннісно обґрунтованими особливостями мовлення. Саме тому українська перекладацька спільнота сьогодні має на прикладі міжнародного досвіду формувати власні стратегії етичного перекладу й такі практики мовної інклюзії, які відповідатимуть специфіці нашого національного контексту.

Перспективним вважаємо подальший глибокий аналіз інклюзивних перекладацьких практик у різножанрових суспільно-політичних текстах, а також дослідження реакцій української аудиторії на новації мовної інклюзії з урахуванням потреб цільової аудиторії та специфіки воєнного часу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрейців, І. (23 січня 2018). *Словничок освіченого українця. Як можна і не можна говорити про людей*. Українська правда. Відновлено з: <https://life.pravda.com.ua/society/2018/01/23/228588/>
2. Васюків М. (2022). Стандарти журналістики й «мова толерантності» в контексті законодавства державно-національної безпеки. *Інтегровані комунікації*, 1(13), 6–16. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2022.11>
3. Дерік, І., & Гуцал, Д. (2021). Особливості відтворення фемінітивів у перекладі української публіцистики англійською мовою. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*, 33, 311–327. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/15656>
4. Зінченко, В. М., & Грищенко, О. В. (2024). Мовна інклюзія в публічному дискурсі та лінгвістичні стратегії сприяння соціальної рівності. *Вісник гуманітарних наук*, 1, 1–16. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14065821>
5. Зінченко, А., & Руденко, М. (2022). Маркери расової приналежності в англомовній публіцистиці: перекладацькі рішення. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 202, 135–139. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-4077-2022-1-202-135-139>
6. Кукушкін, В. В., & Шостак, У.В. (2025). Проблема мовної політкоректності в сучасній англійській мові : вплив соціокультурних змін на словниковий запас. *Закарпатські політичні студії*, 39(2), 193–198. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.2.31>
7. Кошарний, К. (2025). Етика перекладу суспільно-політичних текстів: від теорії до практики. *Вісник науки і освіти*, 8(38), 394–406. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8\(38\)-394-406](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8(38)-394-406)
8. Лашкул, В. А., & Тимофеев, В. А. (2021). Структура та компонентний аналіз етичної компетентності майбутнього перекладача. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*, 9(1), 24–30. <https://doi.org/10.31548/hspedagog2021.01.024>
9. Михайлова, О. Г., & Спільник, Т. М. (2019). Прагматичний аспект вживання та перекладу фемінітивів у військовому дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 43(4), 78–81. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.4.19>
10. Сухомлин, О. Ю. (2008). Мовна толерантність у журналістському тексті: параметри категорії. *ННІ журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, електронна бібліотека*. Відновлено з: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2389>
11. Трачук, В. (2008). Політична толерантність як механізм політичної взаємодії: проблеми та перспективи. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*, 37, 354–363. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/nz_37_41.pdf

12. Ahmadova, A. (2025) The Ethics of Translation: An Analytical Study of Accuracy, Cultural Sensitivity, and Technological Impact. *Global Spectrum of Research and Humanities*, 2(1), 4-11. <https://doi.org/10.69760/gsrh.01012025001>
13. Angermeyer, P. S. (2023). Translation as discrimination: Sociolinguistics and inequality in multilingual institutional contexts. *Language in Society*, 52, 837-859. <https://doi.org/10.1017/S0047404522000422>
14. UNHCR (2025). *Explainer: War in Ukraine – the human cost and humanitarian response*. Retrieved from: https://www.unhcr.org/uk/news/stories/explainer-war-ukraine-human-cost-and-humanitarian-response?utm_source=chatgpt.com
15. Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman. Retrieved from: <https://www.felsemiotica.com/descargas/Fairclough-Norman-Critical-Discourse-Analysis-The-Critical-Study-of-Language.pdf>
16. Hanji, Li, & Haiqing, Chen (2018). The Construction of a New Translation Ethics from the Perspective of Chinese Philosophy. *Philosophy Study*, 8(3), 119-124. [doi:10.17265/2159-5313/2018.03.003](https://doi.org/10.17265/2159-5313/2018.03.003)
17. Povoroznyuk, R. (2025, November 2026). *The ethical lifeline: navigating vulnerability and care in medical interpreting*. *Materials of the 5th International Online Conference 'Corpora and Discourse'*. National Technical University of Ukraine 'Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 11, 139-142.
18. Reuters (2026). *Civilian casualties in Ukraine up sharply in 2025, UN monitor says*. Retrieved from <https://www.reuters.com/world/civilian-casualties-ukraine-up-sharply-2025-un-monitor-says-2026-01-12>
19. Spivak, G. C. (1988). *Can the Subaltern Speak?* Macmillan Education: Basingstoke, 24-28. Retrieved from: <https://jan.ucc.nau.edu/~sj6/Spivak%20CanTheSubalternSpeak.pdf>
20. Tymoczko, M. (2016). *Translation in a Postcolonial Context: Early Irish Literature in English Translation*. Routledge. Retrieved from: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315538624/translation-postcolonial-context-maria-tymoczko>
21. Venuti, L. (2008). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge: Taylor and Francis Group.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2026

Стаття рекомендована до друку 27.04.2026

Стаття опублікована 29.05.2026

Kostiantyn Kosharnyi – PhD Student, Educational and Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv; e-mail: k.kosharnyi@yahoo.com; ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1010-2891>

“NEW ETHICS” OF TRANSLATION: STYLISTIC MARKERS OF TOLERANCE AND INCLUSIVITY IN ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATIONS OF SOCIO-POLITICAL TEXTS IN THE 2020s

The article is devoted to the “new ethics” of translation and stylistic markers of tolerance and inclusiveness, which in the early 2020s became decisive for the English-Ukrainian translations of socio-political texts. The purpose of the article is to identify and systematically analyse the stylistic markers of tolerance and inclusivity in the translation of socio-political texts of the 2020s from English into Ukrainian and to identify translation strategies that achieve ethical correctness and adequate reproduction of the modern discourse. The material for the analysis is modern English-language research in the field of translation studies and original texts dating from the first half of the 21st century. The purpose of the article is to identify and systematically analyze stylistic markers of tolerance and inclusivity in the translation of socio-political texts from English into Ukrainian in the 2020s, and to determine translation strategies that achieve ethical correctness and accurate rendering of modern discourse. The material for the analysis consists of modern English-language research in the field of translation studies and original texts dating from the first half of the 21st century. It has been established that linguistic inclusion has become an effective way to restore social justice and ensure respect for every human difference through its correct nomination and favorable attitude, especially in the socio-political discourse we are considering. It has been determined that such texts are a challenge for Ukrainian translators, as we still do not have effective strategies and mechanisms in place to regulate the methods of adequately adapting “sensitive” vocabulary to linguistic norms and the choice of correct names for various social phenomena. Specialists must decide for themselves how to accurately convey the meaning of the original without violating the norms of the modern Ukrainian literary language and the ethical standards of the country whose socio-political text is being translated. The article describes the specifics of lexical, syntactic, cultural, and stylistic markers of tolerance and inclusiveness, which are used to ensure adequate and ethical reproduction of the original text. The analysis of theoretical and practical materials on the outlined issue allowed us to determine the orientation of the markers, including the rules for choosing the necessary feminines, using the person-first language, adhering to a neutral position when translating socio-political terms, and also controlling the choice of evaluative or stigmatized forms. It was determined that lexical, syntactic, stylistic and cultural markers of tolerance and inclusion help translators adequately reproduce the original texts, preserve their content and pragmatism, and avoid discrimination and stigmatization of individual social groups. It was concluded that during the war in Ukraine, translation balances between the global DEI standards and the national, patriotic and value-based features of speech. Taking into account international experience, the Ukrainian translation community forms its own strategies of ethical translation and practices of linguistic inclusion that correspond to the specifics of the national context.

Key words: *inclusiveness, “new ethics” of translation, non-discriminatory vocabulary, socio-political discourse, tolerance.*

REFERENCES

1. Andreitsiv, I. (2018). *Slovnichok osvichenoho ukrainsia. Yak mozna i ne mozna hovoryty pro liudei [Dictionary of an educated Ukrainian. How you can and cannot talk about people]*. *Ukrainska pravda*. Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/society/2018/01/23/228588/>
2. Vaskiv, M. (2022). Standarty zhurnalistyky y «mova tolerantnosti» v konteksti zakonodavstva derzhavno-natsionalnoi bezpeky [Standards of journalism and «Language of Tolerance» in the context of legislation and state and national security]. *Intnhrovani komunikatsii [Integrated communications]*, 1(13), 6–16. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2022.11>
3. Derik, I., & Hutsal, D. (2021). Osoblyvosti vidtvorennia feminityviv u perekladi ukrainskoi publitsystyky anhliskoiu movoiu [Features of reproduction of femininities in the translation of Ukrainian journalism into English]. *Naukovyi visnyk PNPU im. K. D. Ushynskoho [Scientific Bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D.Ushynsky]*, 33, 311–327. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/15656>
4. Zinchenko, V., & Hryshchenko, O. (2024). Movna inkluziia v publichnomu dyskursi ta linhvistychni stratehii sprianniia sotsialnii rivnosti [Linguistic inclusion in public discourse and linguistic strategies for Ppromoting social equality]. *Visnyk humanitarnykh nauk [Bulletin of Humanities]*, 1, 1–16. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14065821>
5. Zinchenko, A., & Rudenko, M. (2022). Markery rasovoi prynalezhnosti v anhlovomnii publitsystytsi: perekladatski rishennia [Markers of racial identification in English publicistics: translation solutions]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky [Research Bulletin. Series: Philological Sciences]*, 202, 135–139. DOI: 10.36550/2522-4077-2022-1-202-135-139
6. Kukushkin, V. V., & Shostak, U. V. (2025). Problema movnoyi politikorektnosti v suchasnyi anhliys'kiy movi: vplyv sotsiokul'turnykh zmin na slovnkovyy zapas [The problem of linguistic political correctness in modern English: the influence of socio-cultural changes on vocabulary]. *Zakarpats'ki politychni studiiv [Transcarpathian Political Studies]*, 39(2), 193-198. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.2.31>
7. Kosharnyi, K. (2025). Etyka perekladu suspilno-politychnykh tekstiv:vid teorii do praktyky [Ethics of translating socio-political texts: from theory to practice]. *Visnyk nauky i osvity [Bulletin of Science and Education]*, 8(38), 394–406.
8. Lashul, V., & Tymofieiev, V. (2021). Struktura ta komponentnyi analiz etychnoi kompetentnosti maibutnoho perekladacha [Structure and component analysis of the ethical competence of a future translator]. *Humanitarni studii: pedahohika, psykholohiia, filozofia [Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy]*, 9(1), 24–30. <https://doi.org/10.31548/hspedagog2021.01.024>
9. Mykhailova, O., & Spilnyk, T. (2019). Prahmatychnyi aspekt vzhyvannia ta perekladu feminityviv u viiskovomu dyskursi [The pragmatic aspect of the use and translation of femininities in military discourse]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu: Filolohiia [International Humanitarian University Herald. Philology]*, 43(4), 78–81. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.4.19>
10. Sukhomlyn, Yu. (2008). Movna tolerantnist u zhurnalistskomu teksti: parametry katehorii [Language tolerance in the media text: category parameters]. *NNI zhurnalistyky KNU imeni Tarasa Shevchenka, elektronna biblioteka [Educational and Scientific Institute of Journalism, e-library]*. Retrieved from: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2389>
11. Trachuk, V. (2008). Politychna tolerantnist yak mekhanizm politychnoi vziaemodii: problemy ta perspektyvy [Political tolerance as a mechanism of political interaction: problems and prospects]. *Naukovi zapysky. Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy [Scientific notes of the I. F. Kuras Institute of Political and Ethno-National Studies of the NAS of Ukraine]*, 37, 354–363. Retrieved from: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/nz_37_41.pdf
12. Ahmadova, A. (2025) The Ethics of Translation: An Analytical Study of Accuracy, Cultural Sensitivity, and Technological Impact. *Global Spectrum of Research and Humanities*, 2(1), 4-11. <https://doi.org/10.69760/gsrh.01012025001>
13. Angermeyer, P. S. (2023). Translation as discrimination: Sociolinguistics and inequality in multilingual institutional contexts. *Language in Society*, 52, 837-859. <https://doi.org/10.1017/S0047404522000422>
14. UNHCR (2025). *Explainer: War in Ukraine – the human cost and humanitarian response*. Retrieved from: https://www.unhcr.org/uk/news/stories/explainer-war-ukraine-human-cost-and-humanitarian-response?utm_source=chatgpt.com
15. Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman. Retrieved from: <https://www.felsemiotica.com/descargas/Fairclough-Norman-Critical-Discourse-Analysis-The-Critical-Study-of-Language.pdf>
16. Hanji, Li, & Haiqing, Chen (2018). The Construction of a New Translation Ethics from the Perspective of Chinese Philosophy. *Philosophy Study*, 8(3), 119-124. doi:10.17265/2159-5313/2018.03.003
17. Povoroznyuk, R. (2025, November 2026). *The ethical lifeline: navigating vulnerability and care in medical interpreting. Materials of the 5th International Online Conference 'Corpora and Discourse'*. National Technical University of Ukraine 'Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 11, 139-142.
18. Reuters (2026). *Civilian casualties in Ukraine up sharply in 2025, UN monitor says*. Retrieved from <https://www.reuters.com/world/civilian-casualties-ukraine-up-sharply-2025-un-monitor-says-2026-01-12>
19. Spivak, G. C. (1988). *Can the Subaltern Speak?* Macmillan Education: Basingstoke, 24-28. Retrieved from: <https://jan.ucc.nau.edu/~sj6/Spivak%20CanTheSubalternSpeak.pdf>
20. Tymoczko, M. (2016). *Translation in a Postcolonial Context: Early Irish Literature in English Translation*. Routledge. Retrieved from: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315538624/translation-postcolonial-context-maria-tymoczko>
21. Venuti, L. (2008). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge: Taylor and Francis Group.

The article was received by the editors 18.03.2026

The article was recommended for printing 27.04.2026

The article was published 29.05.2026